

OP ZONNEBEKE

Tusschen Yperen en Passchendale ligt het schoone dorpje Zonnebeke, dat ten tijde van ons verhaal een woest aanzien had. Te midden van een overgroot woud lag een ridderslot, dat sinds lange jaren door zijn meesters niet meer bewoond werd. Rondom het overoude kasteel, dat vroeger een sterke vesting was, lag een park met hier en daar reusachtige eiken. Alles geleek echter één wildernis; de paden, door allerlei struikgewassen overgroeid, waren onbegaanbaar. Het kasteel zelf maakte een somberen en akeligen indruk. Het metselwerk was verweerd, de vensterluiken waren gesloten, wilde wijngaard verborg schier de ramen achter zijn welige ranken en roestige ijzeren staven versperden den ingang.

Midden in den vruchtentuin, die iets beter onderhouden was, stond een stevig huis, dat door den beheerder van het goed betrokken werd.

De aanblik van het verwilderde park en het verwaarloosde en vervallen kasteel, duidde genoegzaam aan, dat daar een menschenhater moest wonen. De man, aan wien het beheer van het slot Zonnebeke was toevertrouwd, scheen nog in de volle kracht van zijn leven; het was een hooge en forsche gestalte. Bij hem woonde een beeldschoon meisje, dat hij liefhad als zijn eigen kind. Onbegrijpelijk was het dan ook dat hij het meisje geen vriendelijker woning verschafte, waar het slechts van zijn wil afhing het park van Zonnebeke in een waar paradijs te herscheppen.

Er lag echter een schaduw over het breede voorhoofd van den man en als zijn blik niet met welgevallen op de mooie jonkvrouw rustte, staarde hij somber voor zich uit, droeve getuigenis afleggend van treurige gedachten. De man leidde een raadselachtig en geheimzinnig leven. Nooit kwam hij buiten het park en had geen omgang met de overige dorpelingen. Nimmer trof men hem in « De Gulden Kroon » aan, noch zag men hem ter kerke gaan.

Vroeger gebeurde het wel eens dat hij van den ouden dorps-pastoor bezoek ontving, doch sinds eenigen tijd liepen wonderbare geruchten onder de dorpelingen. Op zekeren dag had een kleine jongen, die de koeien hoedde, gezien dat een meisje het kasteel werd binnengebracht en toen de pastoor een volgende maal zich bij den bewaker aanbood, werd hem ruw de poort gewezen. Sindsdien mocht niemand meer het kasteel betreden en als een nieuwsgierige het durfde wagen aan de parkpoort te kloppen, werd hij barsch afgewezen.

Daar men giste naar een reden voor het zonderlinge gedrag van den bewaker, en men er geen vinden kon, deden allerlei geruchten de ronde. Men vertelde zeer wonderlijke dingen over de schoonheid van het meisje, dat met hem tot een eeuwigdurende gevangenis veroordeeld scheen.

Men zegde dat het meisje geen geluid kon voortbrengen, dat hare tong verlamd was, haar geest verstompt, in één woord dat zij idioot was; anderen beweerden dat zij paardenvoeten had en dergelijke meer. De ongerijmdste zaken werden het eerst geloofd; men zei zelfs dat het er spookte en des nachts de zwarte geesten er hun sabbat vierden.

De avond was ingevallen. Het meisje zat aan het spinnewiel en neuriede zacht een liedje. De oude man keek naar buiten, naar de kruinen der boomen, die zich donker tegen den met sterren bezaaiden hemel afteekenden.

— Vader, sprak het meisje, eensklaps haar snorrend wieltje stilhoudend, vader, gij ziet er heden zoo somber uit.

De man antwoordde niet. Zij stond op, ging naar hem toe en legde vertrouwelijk hare hand op zijn schouder.

— Vader, sprak zij opnieuw, terwijl zij hare hand over zijn lokken liet gaan, waarom zijt gij heden zoo treurig?

— Kaatje, zei de man, ik weet het niet, maar ik heb een gevoel of er heden iets onaangenaams gebeuren zal.

— Kom, kom vader, gij windt u steeds op door hersenschimmen, en dat is niet goed op uwen ouderdom.

— Ja, kind, doch het kan niet anders, mijn hart is gebroken en alles in mij doet soms zoo'n pijn.

Kaatje drukte een liefdevollen kus op zijn voorhoofd.

— De tijd zal alles wel doen slijten en vergeten.

— Dat nooit, kind, nooit, nooit. Ik was nog een jongeling, blij en levenslustig; alles lachte mij tegen en opeens werd alles gebroken en vernield. Vele jaren zijn sinds verstreken, mijn zwarte haren zijn grijs geworden en nog vind ik geen rust, integendeel, alles schijnt mij somberder en meer dan ooit gevoel ik de smart, die als een vloek over heel mijn leven heeft gerust.

Kaatje had een arm om zijn hals geslagen en trachtte hem te troosten. De grijsaard schudde evenwel het hoofd.

— Neen, sprak hij, dat gaat niet, kind. Het zijn harde tijden die wij thans beleven, ontzettende gebeurtenissen hebben in de laatste jaren plaats gegrepen. Ons volk wordt opgejaagd en geslagen en de oude Jozef kan geen deel aan den strijd nemen. Het kasteel, dat vroeger aan Lodewijk van Nevers toe hoorde, is sinds eenige maanden verkocht aan Gilbert Matheÿssen en dit schijnt mij geen gunstig voor teeken; men zegt dat hij een der hardnekkigste vijanden van de gemeentelijke vrijheden is en ik haat dien man zonder hem ooit gezien te hebben. Heden heb ik een akelig voor gevoel van iets verschrikkelijks en zelden heeft mijn gevoel mij bedrogen.

Plotseling werd er heftig aan de parkpoort geklopt. Jozef schrok uit zijn sombere droomen op.

— Wilt gij niet open doen, vader? vroeg Kaatje, het zullen vreemdelingen wezen die verdwaald zijn en een schuilplaats zoeken.

Wijs hun ten minste den weg naar de herberg « De Gulden Kroon », wanneer gij ze hier niet wilt binnen laten.

— Binnen laten ! lachte hij bitter en zijn argwanende blikken rustten uitvorschend op het meisje, dit zoudt gij misschien wel willen, het is een kwelling altijd met mij alleen te zijn.

— Ik wenschte het om uwentwille, opdat gij u niet immer aan die sombere gedachten zoudt overgeven, die u verteren ! antwoordde Kaatje zuchtend. Beproof het toch u te verstrooien en met uws gelijken om te gaan.

— Opdat zij mij zouden kunnen bedriegen en mij het laatste wat ik heb ontselen ? gaf hij bitter ten antwoord. Opdat ze u van mij zouden kunnen ontrukken, zooals zij eens uw moeder van mij ontrukten. Opdat ik wegrotte als een verlaten boom in het moeras ? Doe zelf open, ga heen, lach met de lieden en bespot, evenals de anderen, mijn grijze haren.

— Vader, riep het meisje, houd op. Gij zijt onrechtvaardig. Nooit zal ik u verlaten, nimmer u verdriet aandoen. Vergeef mij dat ik onwillekeurig de herinnering heb wakker geroepen. Neen, ik wil geen menschen zien, omdat zij u en ook mij kwaad gedaan en ons hart gebroken hebben.

Het kloppen werd met zoo'n geweld herhaald, dat Jozef, een verwensching uitstootend, zich aan de omhelzing van Kaatje onttrok.

— Met de honden zal ik ze weggagen, als het weder nieuwsgierigen zijn, die het late uur als voorwendsel gebruiken, om hier binnen te dringen. De duivel wees ze zeker den weg naar hier ? Dat zijn geen verdwaalden, het zijn schurken die naar u zoeken, maar ik zal hun de tanden toonen.

Hij nam de sabel van den wand en snelde naar buiten.

— Hola, Jozef, oude wolf ! klonk het buiten, wilt gij open doen of moet men de poort intrappen om u in uw hol op te zoeken ?

— Heb maar geduld, antwoordde Jozef knarsetandend van woede, ik schuif de grendels al terug om u den schedel te verbrijzelen.

De poort knarste op hare hingsels, Jozef opende ze slechts ten halve en wilde zijn zwaard door de opening steken om den ontijdigen bezoeker te bedreigen. Bijtjids herkende hij de kleuren van zijn nieuwen meester en deinsde verschrikt achteruit.

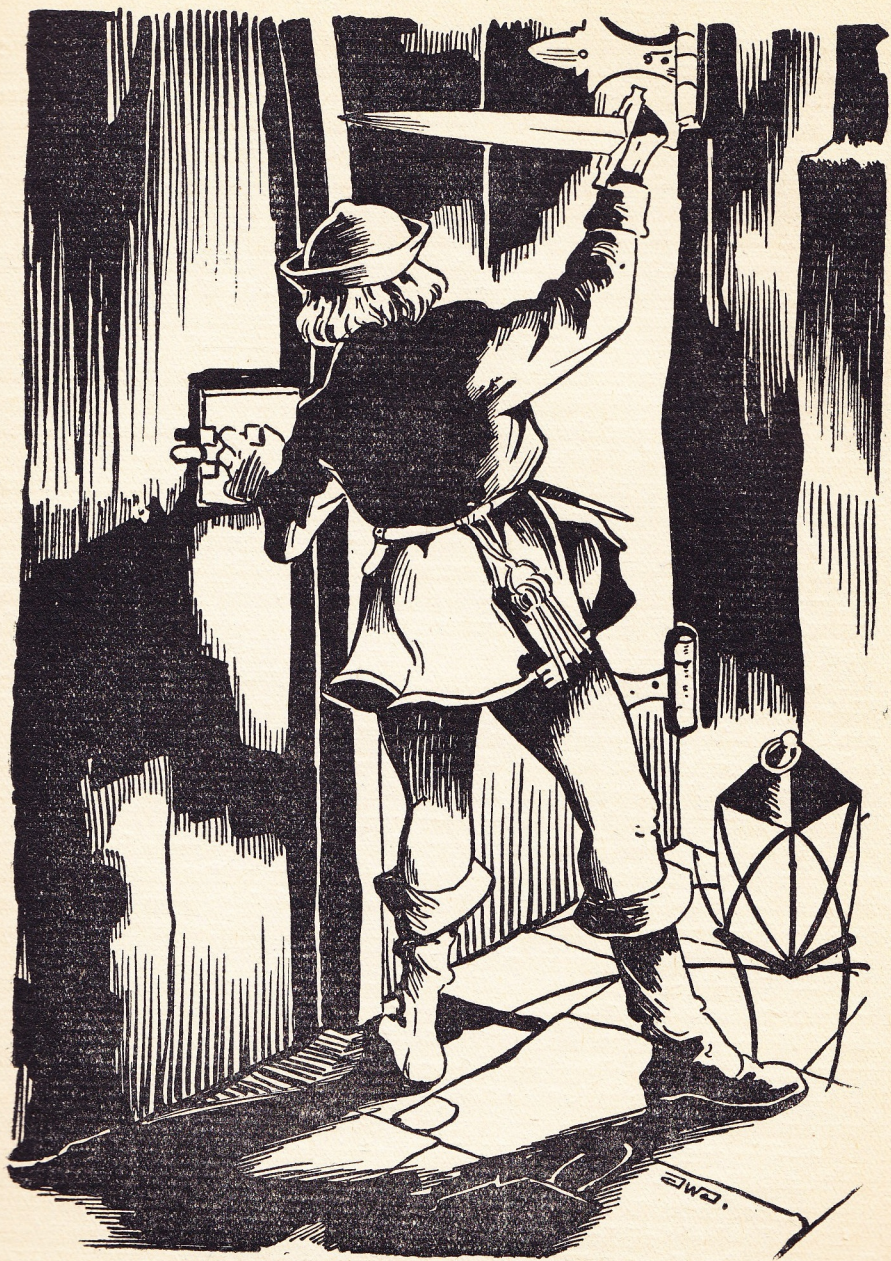
— Wie zijt gij ? vroeg hij getroffen.

— Doe open, er komt bezoek, Jozef. Kent gij dan Jan Vernieuwen niet meer ?

— Genoeg om te vragen hoe het komt dat gij nog niet aan de galg hangt. Wat wilt gij hier ? Het slot van Zonnebeke is geen herberg voor lieden van uw slag.

— Zwijg en laat me binnen, of moet ik mijn zwaard gebruiken, als ik op bevel van uw meester kom ? Zijt gij het moede intendant van Zonnebeke te zijn ? Maak ijlings de mooiste kamer in het slot gereed en bedden voor de jonkvrouw en voor ons.

— De mooiste kamer, lachte Jozef bitter, zoek haar zelf, misschien

« Heb maar geduld, » antwoordde Jozef... (Blz. 198)

vindt ge er een waar geen vleermuizen in nestelen. Maar zeg mij, fluisterde hij, toen hij zag dat een andere man een paard bij den teugel leidde waarop een meisje gebonden lag, is de ridder krankzinnig geworden, dat hij een meisje naar Zonnebeke zendt? Weet hij dan niet, dat sinds twintig jaar geen voet het kasteel betreden heeft?

— Juist daarom zendt hij de jonkvrouw hierheen. Zij moet voor de geheele wereld verborgen worden en daarvoor is dit oord zeer goed geschikt. Ik heb het hem aanbevolen.

— Daarvoor moge u de duivel loonen! bromde Jozef, terwijl hij de parkpoort weder sloot en met nieuwsgierigen, wantrouwenden blik de jonkvrouw monsterde, die, in een ruiterskleed gehuld, angstig rond zich keek.

Kaatje was niet weinig verbaasd, toen zij haar vader met vreemden zag terugkeeren, en haastte zich het meisje hare diensten aan te bieden, terwijl Jozef zich met de opgedrongen gasten naar een nevenvertrek begaf en morrend de bierkrui vulde.

— Ik zeg u, sprak Jan Vernieuwen, toen hij Jozef de zaak uiteengezet had, dat hij geen beter toevluchtsoord voor de ontvoerde zou kunnen vinden. Gij hebt geluk, want de ridder is waanzinnig verliefd op de jonkvrouw, en zal u elken wensch toestaan, dien gij hem voorlegt.

— De overleden graaf had nochtans plechtig beloofd, dat het kasteel van Zonnebeke nooit weder zou betreden worden! antwoordde Jozef somber.

— De oude graaf is sinds lang dood en zijn zoon Lodewijk van Male schonk het kasteel aan zijn trouwen Matheïssen. Wilt ge dat hij een dwaze belofte, van iemand dien hij niet eens gekend heeft, zal nakomen? Is het niet genoeg, dat hij jaren lang er niet naar gevraagd heeft waar de inkomsten van Zonnebeke blijven; dat hij u zijn kasteel liet, als waart gij er heer en meester van?

— Jan, hernam Jozef, gij weet dat het geen eenvoudige belofte was, die de overledene mij deed, maar dat het een heilige schuld was die hij vereffende omdat ik de arme Ursula er niet heb van teruggehouden, zich in hare schande te beweenen, terwijl ik den schurk, die haar verleidde, onwillekeurig hielp.

— Gij zijt een dwaas, Jozef; ik was toen een knaap en bezat niet het vertrouwen van den graaf. Ik was het, die er u van terughield hem den dolk in het hart te stooten. Hadt gij het gedaan, gij zoudt hier niet meer op Zonnebeke zitten, maar gestorven zijn aan de galg.

— God gawe, dat het zoo ware, dan was mijn mes met zijn bloed besmeurd geweest.

— Vergeet de oude geschiedenis, gij hebt thans Ursula's dochter; als ik goed gezien heb, een engel van schoonheid. Met de schatten, die gij gespaard hebt, is zij een graaf waardig.

— Gevloekt zij het uur, waarop gij haar gezien hebt. Jan, gij kent Jozef van der Loren. Waag het niet Kaatje te naderen, ik wil niet,

dat zij mij ook ontstolen wordt, hetzij door een graaf of een ander.

— Bewaak haar, zooveel ge wilt, ik denk nog om geen vrouw. Maar gij moet de jonkvrouw goed weten te verbergen, want vond men haar, dan joeg de ridder u van Zonnebeke en gij zoudt uw Kaatje dan niet langer meer kunnen opsluiten. Hij zou rekenschap vragen over de inkomsten van Zonnebeke en terwijl men u gevangen zou nemen, zou uw dochter bij anderen onderdak moeten zoeken.

— Niemand zal haar vinden, verlaat u daarop, zei Jozef somber; mogen anderen ook lijden, zooals ik geleden heb, wat gaat het mij aan. Maar zal uw gezel ook zwijgen?

— Dat zal hij, hij is betaald en weet dat ik er niet mede spot.

Het gesprek werd afgebroken door het binnenkomen van Willem Kalfskop, den gezel van Jan Vernieuwen. Jan was er van overtuigd dat Jozef, na zijn bedreiging, er voor zorgen zou, dat het meisje goed verborgen werd gehouden.

Toen Jan den volgenden morgen, na beloofd te hebben eenige vertrouwbare dienaressen voor de jonkvrouw te zullen zenden, met Willem het kasteel had verlaten, trad Jozef in het vertrek van Kaatje, om de hem toevertrouwde te leeren kennen, zij, om wier wille men zijn rust en eenzaamheid had gestoord.

In zijn hart smulde de haat. Een luim van Gilbert Matheïssen maakte hem tot helper van diens ondeugd, voerde een offer der zondige lusten aan de zijde van Kaatje en maakte haar tot dienstmaagd eener gevallen vrouw.

Kaatje moest een vreemde vrouw dienen en haar meesteres noemen; een vrouw die wellicht de familiebanden verscheurd had, door haar ouders vervloekt was en, door goud en zoete woordjes verlokt, haar eer aan haar verleider had prijsgegeven. Een grooter ongeluk had hem niet kunnen treffen. Hij sidderde bij de gedachte dat ook in Kaatje de begeerte zou ontwaken, dat zij van de lippen der jonkvrouw het vergif zou inslurpen, dat deze verdorven had. De arme man kende het verleden van Kaatje niet; hij wist niet, dat zij in den schandpoel was ondergedompeld geworden. Zekeren dag had men haar naar het kasteel gezonden met een woordje van Ursula, hem bezwerend in naam zijner eerste en laatste liefde het meisje aan te nemen en te verbergen. En de arme man, die eenmaal door den graaf zijn bruid had zien ontstelen, was tot in het diepst zijner ziel getroffen. Hij herdacht, dat zij, Ursula, geen schuld aan haar schande droeg, dat zij in een valstrik was gelokt en daarom nam hij Kaatje bij zich, verborg haar, verjoeg de bewoners van den omtrek van het kasteel en bracht al zijn liefde over op het ongelukkige meisje.

Kaatje had, dank zij de wonderbare kruiden der heks, de gezondheid teruggekregen; van Gerard Colpaert had zij niets meer vernomen en zij huiverde bij het denkbeeld wat de arme jongen om haar zou lijden.

Toen Jozef de kamer binnentrad, trof hem een aanblik die al zijn

vrees bevestigde. Beide meisjes schenen reeds innig vertrouwd met elkander ; zij hadden de armen om elkanders hals geslagen en waren in een vertrouwelijk gesprek gewikkeld. Doch nauwelijks had de jonkvrouw hem bemerkt, of zij sprong op, snelde op hem toe, greep zijn hand en bracht die aan haar lippen, hem smeekend ook voor haar een vader en beschermer te willen zijn.

Hij had haar van zich willen stooten, maar vermocht het niet. Hij had zich voorgenomen de jonkvrouw met koude hoffelijkheid te begroeten, haar door strenge waakzaamheid het verblijf op Zonnebeke ondraaglijk te maken. Nu dacht hij dat er misschien een beter middel was, om zich van deze gast te ontdoen.

— Jonkvrouw, zei hij, terwijl hij zijn hand wegtrok, gij vergeet dat gij een dienaar van den ridder voor u hebt, die al uw bevelen te vervullen heeft en alleen niet mag toestaan, dat gij met de buitenwereld, waaraan de ridder u onttrokken heeft, verbindingen aanknoopt. Jan Vernieuwen heeft mij gezegd, dat de ridder bevolen heeft geen kosten voor u te sparen, om u door een goed leven te vergoeden, wat gij door de vrijheid missen moet. Ik zelf zal eene kamer voor u in het slot gereed maken. Weldra zal het noodige personeel aankomen ; gij zult behandeld worden, alsof gij de bruid van den ridder waart.

Het meisje hief het hoofd verbaasd op.

— De bruid van den ridder ? vroeg zij.

— Wel zeker. Het is immers in die hoedanigheid dat men u hierheen heeft gebracht, zei Jozef schamper.

— Zeg man...

Maar het meisje bedacht zich, zij zweeg. Misschien had de ridder dit gerucht laten uitstrooien, om haar met meer hoffelijkheid te doen behandelen. Evenwel raakte zij een ander punt aan.

— Waarom moet ik dienstboden hebben ? vroeg zij. Ik wil niet door vreemden gediend worden.

— Jonkvrouw, zeide Jozef eenigszins verwonderd, het zou dwaas zijn van de gunst van den ridder geen gebruik te maken. Gij denkt misschien door bescheidenheid hem te bewijzen, dat gij hem niet om zijn rang liefhebt. Weet gij nog niet dat de liefde van den rijken met verkwisting pronken wil ? Weet gij niet dat men een edelman, zooals Gilbert Matheÿssen, die naast den graaf de eerste persoon in het land is, door uiterlijke vormen boeien moet ?

Het meisje sprong bij het hooren van dien naam, bleek van ontroering op.

— Hoe zegt gij, Gilbert Matheÿssen !

— Ja, jonkvrouw !

— Hoort dit slot dan niet toe aan ridder Walter van Enghien ?

— Dien ken ik zelfs niet.

— O, God ! zuchtte het meisje, terwijl zij de hand aan het hart bracht, dan ben ik in een valstrik gelokt.

— Ja, dat is het einde van al die minnarijen, sprak hij, men laat zich eerst door schoone woorden om den tuin leiden, men krijgt smaak in 't genot, om weldra tot het besef te komen dat men bedrogen werd. Dat is het lot van vele meisjes en daar is niets aan te doen, wanneer zij zelve niet anders willen.

De jonkvrouw staarde hem wezenloos aan, zij verstond niet wat hij zeide, had in het eerste oogenblik geen besef van hetgeen gebeurd was. Zij was ijselijk bleek en haar lippen trilden van angst, toen zij den naam uitsprak van Gilbert Matheüssen.

De oude bewaker kreeg medelijden en de gedachte kwam een oogenblik bij hem op, dat hij niet voor een dier gewone meisjes stond op wie hij doelde, maar wel voor een diep ongelukkige, voor een geschaakte.

— Maar neen, mompelde hij, geschaakt werd zij niet, zij kwam hier uit vrijen wil. Zij was wel op het paard gebonden, maar dit diende voor alle zekerheid, opdat zij gedurende den snellen rit niet tegen den grond zou worden geworpen.

Het meisje was eensklaps opgesprongen en liep naar Jozef toe.

— Man, sprak zij, zeg mij de volle waarheid, in naam van alles wat gij op de wereld liefhadt of nog hebt, zeg mij de waarheid.

— Wat hebt gij mij te vragen ?

— Wien hoort deze burcht toe ?

— Aan Gilbert Matheüssen.

— Zijt gij daar zeker van ?

— Wie anders dan ik, die sinds jaren dit kasteel bewaak, zou u daarover beter kunnen inlichten ?

— Zijt gij wel overtuigd dat het slot niet aan Lodewijk van Male behoort of aan zijn neef Walter van Enghien ?

— Deze zekerheid heb ik.

— En wat is dit dan ? vroeg het meisje.

Zij haalde uit haar zak een briefje dat zij aan Jozef overhandigde.

De man bleef bedremmeld staan.

— Maar lees dan toch, man ! Ziet gij niet dat ik op een vuur sta, dat mij dreigt te branden ?

— Ik leerde nooit lezen, antwoordde hij.

— Goed, zoo zal ik het voor u doen.

En zij las :

— « Livia Yoens wordt dringend verzocht, beide lieden, op wier trouw ik staat kan maken, onmiddellijk te volgen. Zij zullen haar naar een ouden burcht brengen, waar zij eenigen tijd in zekerheid zal zijn, want Gilbert Matheüssen heeft op last der gravin eenige mannen uitgesonden om haar gevangen te nemen of te dooden. »

Jozef werd erg somber.

— Wie heeft dit briefje geteekend ? vroeg hij.

— Walter van Enghien.

— Kent gij het schrift van den ridder ?

— Ja. Het is het zijne. Gij ziet dus wel dat de jongeling, die mij deze woorden schreef en op dit oogenblik bij den graaf van Vlaanderen was, zeker van zijne zaak moest zijn, anders zou hij mij niet in den muil van den leeuw voeren.

— Arm meisje ! zei Jozef. Gij zijt in een valstrik gelokt en het doet mij innig leed dat ik u gisterenavond niet sprak.

— Gij doet mij schrikken, man ! Zeg mij wat er gebeurd is.

— Luister, meisje, voor uw behoud wil ik alles wagen. Ik weet wat mij te wachten staat, zoo ik u laat ontsnappen of het geheim verklap. Doch liever dit, dan medeplichtig te worden aan een schurkerij. De mannen, die u naar hier brachten, waren medeplichtigen van Gilbert Matheÿssen en het is in zijn naam dat zij mij strenge bevelen gaven. De kerel heeft in alles voorzien, ook dat men u tot hier zou achtervolgen, want hij gaf bevel dat, zoo iemand het kasteel kwam onderzoeken, het mocht de graaf zelf zijn, zij u niet mochten vinden.

— Ik moet van hier, onmiddellijk van hier ! riep Livia. Zoo Gilbert mij hier vindt, zal hij mij belagen en dooden.

— Laat er van komen wat er van wil ! zei de eerlijke Jozef, maar ik wil niet ten grave gedragen worden, beladen met deze boevenstreek. Gij moogt gaan.

Livia sloeg op den man een dankbaren blik en maakte zich gereed om te vertrekken. Op hetzelfde oogenblik trad Kaatje weer binnen en naderde verschrikt haar vader.

— Wat is er gaande, Kaatje ? vroeg deze bezorgd.

— Jan is aangekomen met zijn makker en 't vuur dat in hun oogen blonk, scheen mij onheilspellend te wezen. Jan zat mij achterna en wilde mij te lijf.

— De ellendeling ! riep Jozef bleek van woede. Zeg, Kaatje, waar bevindt hij zich ?

— Ik stond op 't voorplein naar de bloemen te kijken, toen beiden eensklaps voor mij stonden, hoe, weet ik niet ; ik had de parkpoort niet zien opengaan. Toen trad Jan op mij toe en wilde mij in zijn armen sluiten, ik heb hem een klinkenden slag in 't gelaat gegeven.

— Goed gedaan, kind. De mannen kennen de wegen en zullen langs het kleine poortje, ginds onder het groene loof verscholen, zijn binnengetreden...

Hij wendde zich tot Livia.

— Uw vlucht zult gij nog enkele uren moeten uitstellen, ik moet de kerels onder de hand krijgen en hen onschadelijk maken. Anders gaat het niet.

— Hoe, vader ! riep nu Kaatje. Gaat de jonkvrouw reeds henen.

— Ja, kind, zij moet de schande ontvluchten.

— En zal zij buiten het slot veilig zijn ?

— Ik denk van wel, in ieder geval veel meer dan hier in dit oude hol.
— Vader, zei Kaatje, indien men haar niet meer vindt, zal men u misschien zelf gevangen zetten. En wat zal er dan van mij geworden ?
Deze opmerking trof Jozef. Hij scheen een oogenblik besluiteloos en zei toen :

— Kaatje, ik ben reeds een oud man en om 't leven geef ik toch geen zier ; het ware misschien een geluk dat Jozef naar het andere rijk kon verhuizen. Wat u betreft, gij moogt hier niet zonder steun worden achtergelaten. Gij zult met de jonkvrouw gaan en haar brengen waar zij wezen wil. Ik heb in mijn dagen geld genoeg gespaard om u het leven onbemerkt te maken. Ik ga naar de twee schurken, gij kunt intusschen twee flinke dravers gereed houden en binnen enkele uren kunt gij van hier weg.

— En gij, vader ?

— Ik ? Bekommer u niet om mij.

— Zoo gij niet gaat, wil ik ook niet weg.

— Het zij dan zoo. Wacht mij in het huis waar moeder Geertrui eens woonde. Den derden dag na uw vertrek zal ik bij u zijn.

Hij voegde er binnensmonds bij :

— Zoo 't niet wezen mocht, dan zal Jozef's lijden geëindigd zijn.

Livia Yoens was spoedig gereed ; wat Kaatje betreft, deze had niet veel mee te dragen. Eenige oogenblikken later waren zij reisvaardig en wachtten in de huiskamer op Jozef.

Tot haar groote verwondering kwam deze niet. Kaatje maakte zich evenwel niet ongerust ; hij had immers gezegd dat hij de twee schurken zou onledig houden, het was dus slechts een kwestie van tijd.

Livia was niet gerust. Er knaagde iets aan haar hart, waarvan zij zich geen rekenschap kon geven. Eensklaps sprongen beide meisjes verschrikt op, zij hoorden aan de parkpoort een rumoer van stemmen, gevolgd door wapengekletter. Jozef stormde even later de kamer binnen met angstige blikken en riep :

— Spoedt u, verwijdert ieder spoor dat u zou kunnen verraden, de vlucht moet nog eenige uren worden uitgesteld.

— Wat is er gaande, vader ? kreet Kaatje.

— De twee schurken hadden hun bedoeling, toen zij langs de kleine parkpoort waren binnengeslopen, want zij zijn een man, die in de nabijheid sloop, op het lijf gevallen en thans zijn zij bezig hem af te maken.

— Wie mag het zijn, vader ? vroeg Kaatje. Ga eens zien en, indien het kan, verhinder het bloedvergieten.

Ziehier wat er was voorgevallen.

Jan had met zijn makker den nacht in het dorp doorgebracht. Tegen middernacht was een vreemdeling in de herberg binnengekomen en deze had den waard zorgvuldig over de bewoners van het kasteel van Zonnebeke ondervraagd. Dit scheen den twee boeven verdacht en zij

bespieden de gangen van den vreemdeling. Bij het eerste morgenkrieken sloop deze naar het kasteel en zocht een weg om binnen te geraken. Vernieuwen en zijn gezelschap waren langs het poortje binnengeslopen om den man op te vangen. De vreemdeling had weldra eene plaats ontdekt, langs waar hij gemakkelijk het park kon binnendringen. Hij was over het water gezwommen en beklom den aldaar afgebrokkelden muur. Op het oogenblik dat hij den voet op den grond zette, werd hij door eene ruwe vuist aangegrepen, die hem trachtte op den grond te werpen. Doch de vreemdeling scheen van een verbazende lichaamskracht. Hij kon zich aan de klauwen van zijn aanvaller ontwringen en trok zijn wapen om zijn leven zoo duur mogelijk te verkoopen.

— Sla den hond neer ! schuimbekte Jan tot zijn makker.

De vreemdeling had zich tegen den muur geplaatst, doch terwijl hij met zijn eenen aanvaller het wapen kruiste, had Jan een handvol zand genomen en wierp dit in de oogen van den indringer. Deze uitte een kreet van pijn en verblind zwaaid hij met de eene hand zijn wapen, terwijl hij met de andere aan zijn oogen wreef. Een oogenblik later werd het zwaard uit zijn handen geslagen, hij zelf op den grond geworpen en sterk gekneveld.

De beide boeven verschenen met hun gevangene voor den ontstelden Jozef, toen eensklaps achter dezen een hartverscheurende kreet werd vernomen en Kaatje zich om den hals van den vreemdeling wierp :

— Gerard, kreet zij, mijn dierbare Gerard.

De man had de stem herkend, doch zijn oogen waren zoo verblind dat hij het schoone meisje niet aanschouwen kon. Hij rilde bij de omhelzing van Kaatje en deed geen poging om haar van zich af te schudden. Maar Jan rukte haar ruw van den gevangene en Jozef streng in de oogen ziende, sprak hij :

— Gij zult aan den ridder rekenschap geven over deze daad, want er schijnt hier een komplot in 't spel.

— Ik zweer u ! riep de oude uit, dat ik dien man niet ken.

Jan lachte schamper.

— En uwe dochter wellicht ook niet ! Zoo, zoo, ik dacht dat zij de deugd in persoon was, terwijl zij een onbekende langs een zwakken kant der omheining tot haar door laat sluipen.

— Man ! riep Jozef verontwaardigd.

Doch Jan nam hem ruw het woord af en zei :

— Zwijg, oude, gij zult u voor den ridder verontschuldigen. Tot zoolang zal de man in den kerker zijn vonnis afwachten.

Kaatje werd naar haar vertrek gejaagd en Gerard Colpaert naar den donkeren kelder gebracht, waar hij kon overdenken dat onbezonnenheid niet steeds het beste middel is om zijn doel te bereiken.

Kaatje was schreiend in de kamer teruggekeerd, waar Livia haar angstig wachtte. Zij viel om haar hals en weende groote, bittere tranen. Livia wilde haar troosten en zei haar, dat de onverwachte komst van

den man een gelegenheid te meer was om de vlucht te bespoedigen. Het zou wel mogelijk zijn de sleutels van den kerker te bemachtigen en Gerard Colpaert te laten ontvluchten. Zij zouden dus ook in haar vlucht een flinken verdediger vinden. Deze woorden troostten Kaatje, maar iets, waarvan zij zich geen rekenschap kon geven, was hoe Gerard Colpaert haar schuilplaats had ontdekt. Sinds lang had zij hem niet meer gezien en zij duchtte hem bijna zooveel als de komst van grafelijke bedienden, want zij was het niet vergeten hoe hij haar had willen doorsteken, toen hij haar van den schandpaal had gered.

Intusschen viel er iets voor, dat allen in de diepste verslagenheid bracht. Men hoorde hoe de klopper met geweld op de poort werd geslagen en de oude Jozef ging brommend zien wie de nieuwe ongeluksvogel mocht zijn. Toen hij het luikje in de poort had weggeschoven, deinsde hij een paar stappen achteruit. Een ruwe stem schreeuwde hem toe :

— Oude, doe open ; of moet mijn wapen den weg naar uw hart vinden ?

— Hier wordt voor geen onbekende opengedaan ! riep Jozef, die evenwel bezorgd naar de gouden sporen zag, die van onder den mantel van den onbekenden uitkwamen.

— Zijt gij Jozef, de slotbewaarder ? vroeg de stem barsch.

— Die ben ik, heer, en wat wenscht u ?

— Ik ben ridder Gilbert Matheÿssen. Breng mij naar het meisje, dat hier verborgen is.

— Gij bedriegt u, heer, hier is geen meisje verborgen, antwoordde Jozef. Overigens hoe kan ik weten, dat gij ridder Gilbert Matheÿssen zijt ?

— Kent gij het wapen der Matheÿssen ? zei Gilbert, zijn mantel optrekkend en zijn borst vertoonend, waarop een wapen flikkerde. Nog eens, waar is het meisje ?

— Heer, zij is op het kasteel.

— Breng mij bij haar, ik heb haast.

Jozef voldeed aan het bevel. Hij kon er niet aan twifelen, dat hij de ridder voor zich had, het wapen was echt. Zijn laatste twijfel hield echter op toen hij Livia, bij het zien van Gilbert, zag opspringen en in een hoek terugdeinzen.

— Ga, zei Gilbert tegen Jozef, toen deze aan de deur bleef staan, waarom hebt gij uw dolk getrokken ?

— Om u neer te stooten als ge niet de ridder waart geweest.

— Gij zijt een trouwe wachter, ik zal er u voor beloonen.

— Loon het dit meisje, zei de man wrevelig, zij wint de harten beter dan uw goud.

De sombere man wenkte zijn dochter en beiden vertrokken. Doch de ridder riep hem terug en vroeg waar Jan en zijn makkers waren.

— Die zijn bezig met een man te kerkeren.

Matheïssen zag verrast op.

— En hoe kwam die man hier ? vroeg hij streng.

— Hij wilde het kasteel binnendringen, heer.

— Zoo ! Wij zullen dat later eens onderzoeken, roep thans mijn bedienden.

Jozef voldeed aan zijn bevel en eenige oogenblikken later stonden Jan en Kalfskop voor hem.

— Bewaakt den ouden ! zei hij en, wat gij ook mocht hooren, laat mij met dit meisje alleen.

Jan knikte en gaf zijn helper een wenk. De oude Jozef werd met Kaatje in een afgelegen plaats opgesloten.

Gilbert Matheïssen ging terug de kamer binnen waar Livia ver-toefde en draaide de deur in slot.

— Eindelijk ! sprak hij met een zucht van verlichting, terwijl hij het meisje met gloeiende blikken naderde.

— Wat wilt gij van mij, heer ? vroeg deze, terwijl zij hare stem een zekere vastheid wilde geven.

Gilbert naderde haar.

— Livia, sprak hij en er lag iets teeders in zijn stem, heb medelijden met mij. Ik ben diep rampzalig.

— Is dat de reden, die u aanspoorde mij in een valstrik te lokken ? vroeg het meisje sidderend van ontroering.

— In een valstrik, Livia, integendeel, ik ontrukte u aan een groot gevaar.

— Gij ?

— Ja, Livia, ik.

— Verklaar u nader.

— Gij waart in de nabijheid van den graaf, in zijne macht en dat kon voor u noodlottig worden.

— Zoo ! antwoordde zij. Gij moest dus wel veel belang in mij stellen om mij uit de nabijheid van den graaf te verwijderen ?

— Livia, gij weet het, ik heb u steeds liefgehad, eens heeft uw vader mij uwe hand geweigerd, ik was er zeer door gekrenkt ; niet-tegenstaande deze schande, bleef ik u steeds hartstochtelijk liefhebben.

— Mijnheer, sprak het meisje fier, gij hebt het recht niet aldus te spreken, want al de onheilen die sinds eenigen tijd boven mijn hoofd zijn neergekomen, werden door u bewerkstelligd. Gij hebt mijn vader helpen vermoorden ; hij was trouw en eerlijk en gij slecht en valsch ; hij minde zijn volk en offerde daarvoor alles op, gij haat het en verkoopt het. Mijn lijdensbeker was nog niet tot op den bodem toe geledigd, gij lokte mij in een valstrik en komt mij hier, met gesloten deuren, van uwe liefde spreken, gij, wiens handen bevuurd zijn met het bloed van mijn vader. Vreest gij dan niet dat God u zal straffen, dat de tong u in den mond zal verlammen en uw hart van valscheid stuk zal springen ?

— Livia ! riep Gilbert, ik heb geen schuld aan den dood van uw vader !

— Geen schuld ! wedervoer hem Livia met verontwaardiging, en gij durft zeggen dat gij mij liefhebt ? Zijt gij dan vergeten dat gij eerst den vader en dan de dochter wildet vergeven ? Als door een toeval ontsnapte ik aan het gevaar en thans durft gij u vermeten mij uw liefde op te dringen ? Ga weg van hier, verleider, ga heen.

Gilbert Matheüssen was doodsbleek geworden, hij kon op de beschuldiging van het meisje niet antwoorden. Hij kookte van woede en wilde zich op het meisje werpen.

Doch hij bedwong zich en sprak met zeemzoete stem :

— Livia, hoor mij aan, ik zeg u dat ik geen schuld aan den dood van uw vader heb, ik overhandigde hem den beker, maar kon niet gissen dat hij het noodlottige gif inhield. Ik heb u thans opgezocht om van u eene beslissing uit te lokken.

— Vertrek, vertrek van hier, rampzalige !

— Niet alvorens ik bekomen heb wat ik sinds jaren als een verterend vuur in mijn gemoed voel branden. Ik speel op dit oogenblik grof spel, ik heb niet alleen den graaf en Walter van Enghien om den tuin geleid, maar ook de gravin bedrogen.

— Dit verwondert mij niet, zei het meisje smalend, want wie zijns gelijken bedriegt, durft ook zijn meesters bedriegen.

— Meesters, spotte Gilbert, weet dan dat ik in Vlaanderen de machtigste persoon ben en mijn invloed boven dien van den graaf kan doen gelden.

— Ik weet het maar al te goed, mijnheer, dat gij voor het grootste gedeelte schuld hebt aan den ongelukkigen broederoorlog, die Vlaanderen teistert.

— Kom, vervolgde Gilbert, kom, laat ons al deze zaken ter zijde laten. Het is niet het oogenblik om te twisten, wij hebben een belangrijker kwestie te regelen. Ik zei u, dat ik de gravin trotseerde en zal u hiervan het bewijs geven.

Hij haalde een verzegeld perkament te voorschijn.

— Lees ! sprak hij.

En Livia las :

— « Ik gelast mijn trouwen ridder, Gilbert Matheüssen, Livia Yoens ter dood te laten brengen !

Gravin van Artois. »

Livia vouwde het papier weer dicht en gaf het hem kalm terug.

— Welnu ? vroeg hij verwonderd.

— Doe uw plicht.

— Gij wilt dus sterven ?

— Het leven heeft voor mij geen waarde meer !

Het meisje zeide zulks kalm, zonder beven, zonder aarzelen.

— Gij wilt dus sterven ? herhaalde de man, ten hoogste verbaasd.

— Doe uw plicht, moordenaar. Sla toe, zooals gij eens mijn vader vergiftigde.

— Neen, Livia, neen, ik wil het niet. Gij moet en gij zult leven, ik wil het, ik, Gilbert Matheüssen.

Het meisje trok de schouders op en sprak op denzelfden kalmen toon :

— Doe uw plicht, moordenaar !

— Livia, smeekte hij, terwijl hij zijn knieën boog. Livia, ik zeg u, dat ik hier niet gekomen ben om het beulswerk te voltrekken, maar om u het leven te redden. Ik heb u lief en wil mijn leven met u deelen. Ik ben rijk en machtig, geëerd door eenieder. Kom met mij, wij zullen onze liefde door een duurzamen echt voor eeuwig verbinden. Ik trotseer den haat van den graaf en de gravin. Ik leg al mijn macht neer en bied u met mijn hart gansch mijn fortuin aan.

— Uw geld hebt gij gewonnen met het bloed van uw volk, antwoordde het meisje. Ik begeer het niet.

— Neen, Livia, ik heb het eerlijk gewonnen, ik bezoedelde nooit mijn handen met bloed, geef mij het jawoord en gij zult tot het einde uwer dagen gelukkig zijn.

— Nooit ! liever honderd maal den dood !

— Gij zult leven, ik wil het. Zie, hier is het bevel der gravin, dat u aan den beul moet overleveren.

Hij scheurde het perkament in duizend stukken.

— Schenk mij uwe liefde, vervolgde hij, en gij zult hier op aarde een hemel vinden.

— Nooit, hernam het meisje. Nooit. Denkt gij misschien dat ik mijn jeugd heb ten offer gebracht om mij aan een duivel als gij zijt te klinken ? Neen. Ik kon trouwen, mij verbinden met een jongeling, dien ik liefheb ; ik deed het niet, alhoewel geen enkele smet op zijn verleden drukt.

— Walter van Enghien ! riep Gilbert opspringend.

— Ja, met Walter van Enghien ! antwoordde zij. Ik zwoer bij het sterfbed van mijn vader nooit met een Leliaart te trouwen, en dien eed zal ik gestand houden.

— Gij zult hem nooit bezitten, nooit meer wederzien ! huilde Gilbert in woede.

— Ik zeg en herhaal het u, mijnheer, dat gij mij moogt dooden. Het leven is mij een last.

Zij kruiste de armen op de borst en keek hem strak aan. Gilbert was haar genaderd, zoo dicht, dat zijn adem haar gelaat overwasemde.

— Ik wil u bezitten ! riep hij en niemand, niemand op de wereld zal mij zulks beletten.

— Gij vergeet, dat hierboven een God woont, die al de daden der menschen wikt en weegt.

— Dat die God u dan ter hulp kome ! siste Gilbert.

Door zijn hartstocht verblind, sloeg hij zijn beide armen om haar

middel en drukte het meisje aan zijn borst.

Livia verdedigde zich als een tijgerin, doch wat kon een zwak meisje doen tegen een zwaargebouwd man, opgejaagd door zijn hartstocht ?

— Gij zult de mijne worden ! kreet hij als in waanzin, al moest ik zulks daarna met den dood boeten.

— Nooit ! herhaalde het meisje, nooit, nooit, nooit !

Haar kleederen waren bijna gansch van haar lichaam gerukt. Uit haar borst ratelde de adem zwaar en moeilijk, zij ging bezwijken. Haar krachten voor een laatste maal verzamelend, gilde zij :

— Help ! Help ! Walter, help !

Zij slingerde den ellendeling met de kracht der wanhoop van zich af, nam een stoel en zwaaide dien dreigend boven haar hoofd. Gilbert deinsde een stap achteruit. Een schrede nog en hij zou met verbrijzelden schedel worden neergesmaakt.

— Livia ! riep hij, verhoor mijn bede, ik zal u gelukkig maken.

— Nooit ! klonk het vastberaden uit haar mond.

Gilbert naderde opnieuw.

— Nog een schrede en gij zijt een man van den dood ! schreeuwde het meisje.

De stoel beefde in hare handen. Haar lichaam rilde, haar knieën knikten onder haar. Een floers schoof haar voor de oogen. Van hoog-rood werd zij doodsbleek, zij wankelde, wilde een stap vooruit doen en viel toen met een doffen bons op den grond.

Een kreet ontsnapte de borst van den ellendeling. Hij bukte zich, wierp zich voor haar op de knieën, beluisterde haar borst en trachtte haar adem op te vangen.

— Dood ! Dood ! riep hij. En ik heb haar vermoord !

Hij staarde een oogenblik als wezenloos op dat marmeren gelaat, dat zoo schoon was als van eene godin uit de oudheid. En toen, alles vergetend, alleen toegevend aan dat wilde bruisen van zijn bloed, aan den hartstocht die hem verblindde, wierp hij zich over haar bleek gelaat en overstelpde het met brandende kussen.

Het meisje verroerde zich niet meer. Een oogenblik later overviel den schurk een huivering. Hij richtte zich op, sloeg met de vuisten tegen zijn voorhoofd en keek zijn slachtoffer aan.

Eensklaps sloeg men verwoed op de deur. Gilbert Matheïssen sprong op en opende. Het was Jan.

— Wat is er ? vroeg Matheïssen.

— Er staat een edelman voor de poort en vraagt om binnengelaten te worden.

— Een edelman ! Wie is hij ?

— Walter van Enghien ; hij liet mij een bevel zien geteekend door de gravin van Artois.

— Dat hij naar den duivel loope ! siste Gilbert woedend.

— Heer, sprak Jan, hij schijnt er niet mee te spotten en dreigt, zoo men hem niet binnen laat, naar den baljuw te gaan en het slot te laten overrompelen.

Gilbert dacht een oogenblik na.

— Welnu ! sprak hij, ik zal zelf tot hem gaan. Zorg intusschen dat dit meisje verborgen wordt, zoodat het kasteel kan onderzocht worden zonder dat men haar vindt.

Jan knikte. Gilbert bracht zijn verwarde kleeren in orde, streek het haar glad en begaf zich naar den ingang van het park. Jan droeg het bewustelooze meisje naar een ander vertrek, legde haar op een brits en ketende haar daar vast. Daarna ging hij naar boven en wachtte kalm de bevelen van zijn meester af.

Van Zoen

en de Witte
Kaproenen

Van Laeken

L. OPDEBEEK - UITGEVER - ANTWERPEN

LODEWIJK VAN LAEKEN

JAN YOENS

EN DE WITTE KAPROENEN

Pentteekeningen van JAN WATERSCHOOT
NIEUWE, GEHEEL HERZIENE UITGAVE

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1943

INHOUD

	Blz.
I. DE ZONDERLINGE BOOGSCHUTTER	5
II. DE HERBERG « DE MAAN »	12
III. DE DOCHTER VAN DEN SAMENZWEERDER	20
IV. IN DE SCHUILPLAATS DER OPROERLINGEN	29
V. VOOR DE SINT-BAVO	34
VI. BIJ DEN GRAAF	41
VII. BIJ DE HEKS	48
VIII. HET VERHAAL VAN DEN GRIJSAARD	57
IX. FILIPS VAN ARTEVELDE	70
X. DE WITKAPPEN	75
XI. WILLEM HEETHOOFD EN JOOS	81
XII. EEN VREK	96
XIII. DE SMART VAN LIVIA	105
XIV. DE WRAAK VAN COLPAERT	111
XV. DE VOORSPELLING	123
XVI. BRAND	130
XVII. HET GEZANTSCHAP	139
XVIII. HET GIF DER SLANG	147
XIX. NAAR BRUGGE	153
XX. HET PLAN DER GRAVIN	157
XXI. HET EINDE VAN EEN HELD	163
XXII. EEN SOMBERE NACHT	169
XXIII. TERUG TE GENT	178
XXIV. HENDRIK VAN CASSEL	182
XXV. DE SCHAKING VAN LIVIA	189
XXVI. OP ZONNEBEKE	196
XXVII. NAAR NAZARETH	212
XXVIII. DE VOORSPELLING VAN URSULA	228
XXIX. LIVIA EN KAATJE	234
XXX. WEST-ROZEBEKE	242

- Naar waar ?
- Naar buiten.
- Waarom ?
- Dat zult gij dra vernemen. Doch kom, maak nu geen tegenstribelen, de tijd is kostbaar.

Fransche huurlingen in Vlaanderen.

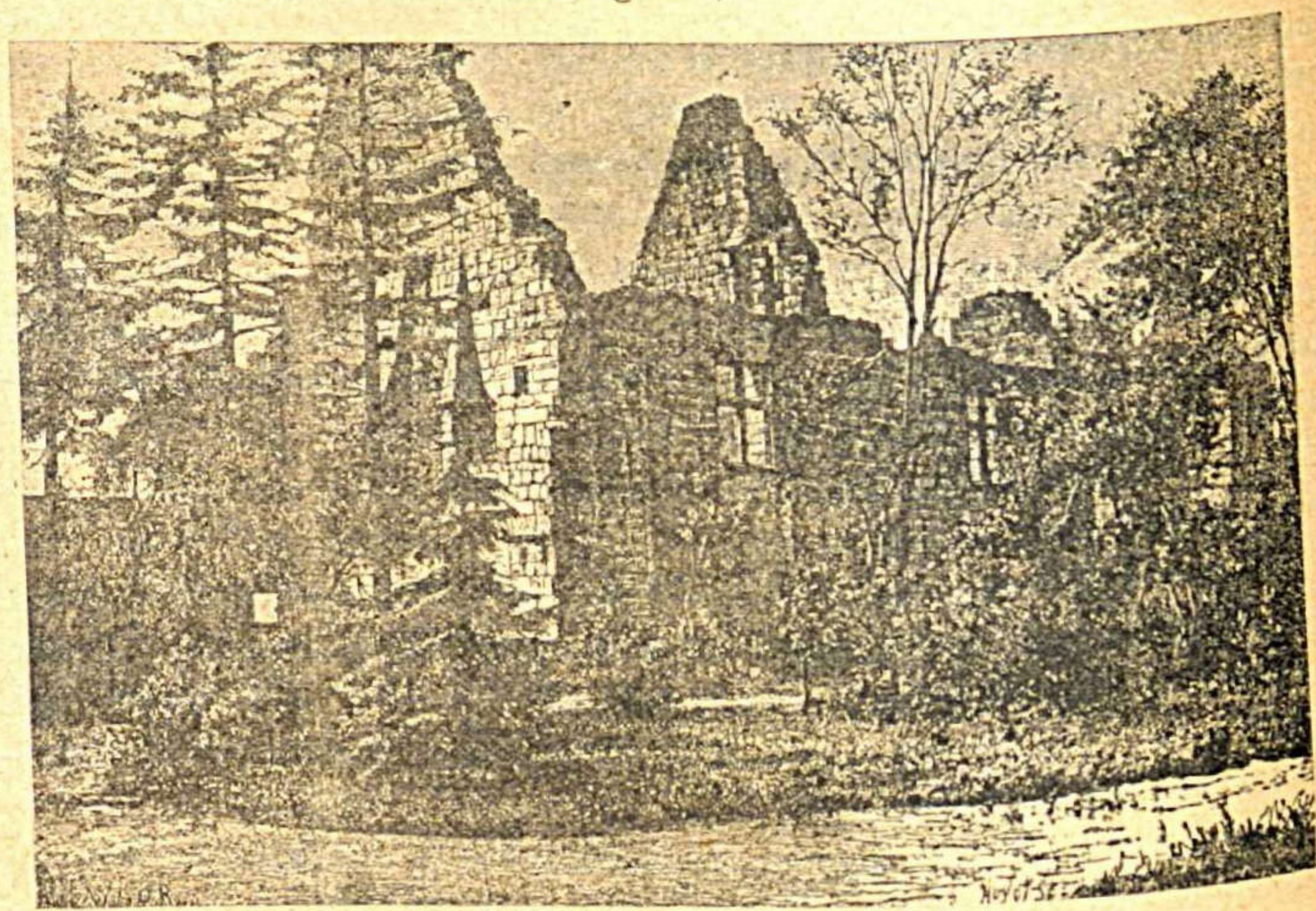
Jan volgde haar verwonderd, tot op een kleinen afstand van de herberg.

- Wat moet dat, Ursula ? vroeg hij.
- Wij gaan de hand aan het werk slaan, Jan.
- Hoe ! De graaf ?

eigen aan zijn staat... en daarbij, hij is liefdadig... Herinner u wel, dat uw vader en uwe moeder zoo dikwijls aan zijn paleis eene aalmoes ontvingen en dat dit de zegel van uw bestaan was... zij dan niet ondankbaar... en...

— Ik begrijp u, moeder, antwoordde Cockermoes, terwijl hij achter haren rug een fijnen maliënkolder aangordde die gemakkelijk onder de kleederen te verbergen was... Help mij nu eens aankleeden; want gij verstaat, dat ik in mijn gewaad van opperdeken der kleine neeringen moet zijn om voor den graaf te verschijnen.

En de smid kleepte zich deftig aan, nam afscheid van zijne moe-

De bouwvallen van de Sint-Jansabdij binnen Gent.

der, zoende zijne kinderen nog eens, en begaf zich toen naar het paleis van Lodewijk Van Male, niet zonder achterdocht van er nimmer uit weder te keeren.

Het vertrek waar men Simon bracht toen hij zich aan het gravenlyk paleis had aangediend, was een dier groote zalen, welke zich destijds door geen *comfortable*, maar wel door luister onderscheidden.

Fluweel en kunstig doorwoven tapijten betwistten het in rijkdom aan zilver en goud, en er hingen kristallen luchters aan eene eiken zoldering, die met tin en zilver fijn doorwerkt was.

Simon stond geenszins versted over die pracht; want menigmaal kwam hij in de zaal der edellieden, welke hem voor het maken van een

De Witte Kaproenen

Historische Roman

DOOR

LODEWIJK VAN LAEKEN

NATIONALE DRUKKERIJ

St-Willebrordsstraat, 57 Antwerpen.

1902.